

Betlehemjárás Bagon

A liturgikus eredetű, Jézus születését, az Ige megtestesülését megjelenítő-, emlékeztető betlehemjárás, a betlehemesek házról-házra való járása a vigília beteljesülését hirdeti.



Megérkeztek a pásztorok Kis Jézus köszöntésére, amit „láttak”, elmondták az embereknek.



Angyalok: Rafael Dzsamilla, Tüdös Eme-se, Tüdös Enikő, Vidák Margit Anna.

Pásztorok: Fekete Gergő László, Sallai Ákos Mihály, Rácz Máté Tibor.

Hírnök: Pálos Zoltán. (Az általános iskola 2b. osztályos tanulói.)

Felkészítőik: Balázsne Győri Mária, Sima István, Tóthné Irsán Ágnes pedagógusok.

Anyanyelvápolás, „isa” vallatása

Hosszúra nyúlt az előadás, amelyet fenti címen Hőnig Antal tanár úr tartott november 12-én, a BAGI NÉPFŐISKOLA hallgatóinak.



Hőnig Antal:
Isa szavunk lehetséges új értel-
mezése
 (Első rész)

Mottó: „A találós mesét rendszerint nem a dolog velejére való alapos búvárlat fejtí meg, hanem legtöbb esetben egy-egy vaktában támadó ötlet.”

(Korda Imre)

Ha valamit keresünk, s mégsem találjuk meg, valószínűleg rossz helyen keresgélünk addig, tehát máshol kel próbálkozni. Így van ez abban az esetben is, ha valamit nem jól keresünk. Ha olyan állításból indulunk ki, amely téves következtetésekre vezet minket.

Az előbbire példa a több mint 150 éve folyó székesfehérvári ásatás, amely messze nem igazolta azokat a várakozásokat, amelyeket hozzáfűztek. Ugyanilyen Ósbuda kutatásának az esete is: hiába keresték a mai Óbuda területén, a mai napig nem akadtak nyomára. Tehát valahol máshol kellene keresgélni.

Arra pedig, hogy valamit nem jól keresünk, véleményem szerint példa a Halotti Beszéd és Könyörgés (a továbbiakban (HB) **isa** szava. A nyelvemlék szövegének első közlésétől (Sajnovics, 1770) számított száz évben szinte egy tapodtat sem léptek előre a szó megfejtésében. Korda Imreⁱ már az 1880-as években úgy vélekedik a szó megfejtési kísérleteiről, hogy maradt továbbra is találós mesének, s így fogalmaz: „A találós mesét rendszerint nem a dolog velejére való alapos búvárlat fejtí meg, ha-

nem a legtöbb esetben egy-egy vaktában támadó ötlet.”

Talán másképpen kellene megvallatnunk a szöveget, alaposabban kellene megvizsgálni magát a szöveggörnyezetet, nem pedig abból kiindulni, hogy a szó nyelvünköl kiveszett. És mi van akkor, ha mégsem?

Az eddigi vizsgálatok és magyarázatok nagyon sokfélék. Arra már a legelső magyarázatok is rámutattak, hogy a szónak valamilyen **rámutató**, állítást **megerősítő**, **nyomatékosító** szerepe van, függetlenül attól, hogy a latin szövegben az ecce szó csak két alkalommal fordul elő, viszont a magyar szövegben az isa négyszer szerepel. Úgy gondolom, ez az értelmezés helyes, s így a **bizony** szó szerepeltetése a szövegértelmezések során helytálló.

Aztán hosszú idő után reményteljes kísérletnek számított Rőczei Györgyⁱⁱ értelmezése, aki az ősi kettős lélekhít oldaláról igyekezett bizonyítani, hogy az isa szó az ősi **íz** szó származéka. A fejtegetés alapján érdekes, de kissé bonyolult, s főleg arra nem talállok elég indokot, hogy egy halottbúcsúztató alkalmával a szertartást végző pap ilyen elméleti fejtegetéssel traktálja az amúgy valószínűleg teológiaiilag nem túlságosan képzett gyászoló gyülekezetet.

Keveset tudunk magáról a kódexről is. Egyes vélemények szerint – Mezey László – a jánosi bencés kolostorban keletkezhetett, Szendrei Janka a már korábban felmerült boldvai eredetet tartja valószínűnek. Azt is tudjuk, hogy 1228-ban Deákiban volt, 1241-ben pedig Pozsonyban. Azt nem tudjuk, hogy a HB lejegyzésekor – melynek idejét 1192-1195 körül valószínűsítik – hol volt, hol történt a szöveg bejegyzése, és gyakorlatilag nem tudunk semmit a szöveget lejegyző személyről, aki valószínűleg azonos lehet a szöveg alkotójával.

ⁱ Nyr. 16:175 (1887)

ⁱⁱ Rőczei György: Az ősi magyar kettős lélekhít emléke a Halotti Beszédben, Zöldövezet 1. szám 1992
 Nyr. 16:175 (1887)

**A Premontrei Gimnázium
alapításának 90. évfordulója**
(1924 – 2014)
Virtute Vincet!
(Az erénnyel győzni fogsz!)



Múltjához méltó, ünnepi megemlékezést tartott a Premontrei Gimnázium közössége a Premontrei Szent Norbert Gimnázium, Egyházzenei Szakközépiskola és Diákotthon aulájában, Gödöllőn.



Emlékezés és köszönet



A jövő, méltó folytatásra kötelez!

Tököl – Maléter kopjafa



(Fotó: Krisár Miklós)

Maléter Pál posztumusz vezérezredesre és bajtársaira emlékeztek november 3-án Tökölön, a laktanya mellett felállított kopjafánál tisztelőik, az Önkormányzat és az Összefogás 1956 Katonai és Polgári Örökségének Megőrzéséért Közhasznú Egyesület tagjai.

Krisár Miklós ügyvezető alelnök, nyá. alvezredes a BAGI NÉPFŐISKOLA vendég előadója, hallgatóit az 1956-os események előzményeiről, a forradalomban való részt vételéről tájékoztatta.



Polgár Jutka: A Gomolyfelhővár
(Kilencedik fejezet)

Az elmaradt keringő (Folytatás)

A bál utolsó tánca következett. Pozdorja úr éber volt, s a Jégtörő Boszorkát azonnal táncba hívta. A Boszorka arcát elöntötte a pír, örömben a szíve is táncot járt. A kulcsár is ragyogott az örömtől, még soha nem volt

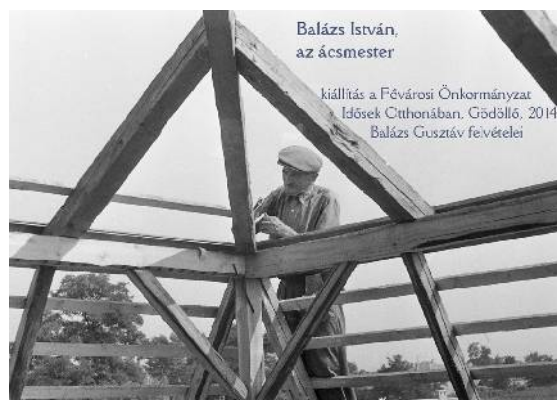
ilyen boldog. Táncközben megszűnt körülötte a világ, s csak a Jégtörő Boszorkát nézte. Ez nem is lett volna baj, ám egy gyors forgás következtében véletlenül meglökte az asztalt, amelyen a homokóra szabályo-

san pergette az időt. Az asztal felborult, a homokóra leesett a kövezetre és darabokra tört. A csörömpölésre elhallgatott a zene, s az előbb még vidáman táncoló sereg dermedten állt az óra darabjai előtt. Senki nem

A kérdések megválaszolásában, észrevételeivel a jóakarató megoldások megvalósítását szorgalmazta.

Balázs István, az ácsmester (V. Kiállítás.)

Ifj. Balázs Gusztáv fotókiállítása, október 29-én nyílt meg Gödöllőn, a Fővárosi Önkormányzat Idősek Otthonában.



Sára Katalin véleményét (bentlakó) a kiállításon látottakról dalos mondókával fejezte ki:

*Hej kora reggel, délelőtt,
Fenn a tetőn a cserepes,
Füstöl a kémény kész a ház.
Ácsolják a háztetőt.
Rakja már a cserepet.
Látogass meg kispajtás!..*

(Fotó: ifj. Balázs Gusztáv)

mozdult. Mindenki a kulcsárt nézte, még Kenderszakóca király is. Tőle várták a megoldást, hiszen a bálnak végét jelző utolsó homokszemecske, már nem tud leperegni, és ez őmiatta van. Viszont, ha nem pereg le az utolsó homokszem, akkor nem ér véget a boszorkabál soha. Pozdorja úr hirtelenjében nem is tudta, hogy mi történt, hiszen az előbb még a szerelmével táncolt és olyan boldog volt. Bár Borókát is szemmel tartotta, de tánc közben a pergő homokszemeket is figyelte. A zsebében halványzöld dobokban egy jegygyűrű lapult. Alig várta, hogy a bál végét jelezze a homokóra, és megkérhesse a Jégtörő Boszorka kezét.

És most mindennek vége! Ugyan már! Dehogyan van vége! Ki mondta ezt a badarságot? Hiszen a jegygyűrű még ott lapul Pozdorja úr zsebében.

Való igaz, hogy a vendégek urrá lett a „jaj, most mi lesz” hangulat. Ám ez a félelem csak pár percig tartott, csak röpké ideig tanyáztott a bálozók között, hiszen ott volt Pozdorja úr, aki sok-sok varázsige kizárólagos birtokosa, így hát a bálozók reménykedve vártak tőle segítséget.

A kulcsár körbejárta a homokóra roncsait, megszemlélte jobbról is, balról is, majd felállt egy székre, hogy felülről is képet kapjon a „a tragikus sorsú homokóráról”.

- Nos, ez a homokóra, amint Önök is látják, hát leest az asztalról, és alapo-

san összetört. Pedig nem is sietett – foglalta össze Pozdorja úr a látottakat.

Persze mondhatta volna, hogy „viszontlátásra, na én megyek, vár otthon a sok munka” Megtehetette volna, hiszen ő váratlanul csöppent a bálozó boszorkák közé. Hogy kenyéradó gazdája, Kenderszakóca király is ott lesz, arról halvány fogalma sem volt. Amikor meglátta arra gondolt, hogy a Jégtörő Boszorka kedvéért van itt a király. A szívébe féltékenység költözött, ám ezt mélyen titkolta. Később, amikor a Jégtörő Boszorka közelébe került és látta a kedvese arcát, a mosolyát megnyugodott. Megérlelődött benne a gondolat, hogy a féltékenységnek itt semmi keresnivalója sincs. Szóval megtehetette volna, hogy megfutamodik, de eszé ágában sem volt elmenekülni. Pozdorja úr maradt.

A vendégek sürgetni kezdtek:

- Tudjuk ám, hogy Pozdorja úr járatos mindenfajta varázslatban! Ezért most ebben a nagy bajban arra kérjük, hogy rukkoljon elő a tudományával!

- Hát, ezt a homokórát összerakni igazán semmiség, nem igényel sok tudományt! – mondta és a hangján érződött, hogy ezt komolyan gondolja.

Kenderszakóca király másként látta a dolgot.

- Teljeséggel lehetetlen – vélekedett a király – hiszen vannak olyan apró darabok is, amelyeket a mindennap használt egyszerű ragasztó nem fog egybetartani. Faze-

kasok által használt ragasztó kell ide! Az egybefogná ezt a törmelékét – mutatott a király a mákszemnél is apróbb darabokra.

- De hát nekem nincs is ragasztóm, sem ilyen, sem olyan.

- Ide pedig ragasztó kell! – kardoskodott a király – Ragasztó bizony, jó erős, ha azt akarjuk, hogy ismét peregenek a homokszemek a homokórában.

- Sajnos nincs ragasztóm, ezt már mondtam az imént. Ám van a zsebemben egy könyv...

No erre a beszédre akkora morgolódás kerekedett, hogy azt elmondani is bajos. Csak úgy röpködtek a megjegyzések:

- Minek ide a könyv?

- Ragasztó kell ide! Jól mondja a király!

- Könyv? Ki látott már könyvvel ragasztani darabjaira hullott homokórát?

- Pozdorja úr, ha nem kerít azonnal egy kis ragasztót, hát akkor itt maradunk örökre!

- Ám egy idevágó varázsige is jól jönne.

- Igen! Igen! – helyeseltek sokan.

- Egy olyan varázsige, mint az abrakadabra – monda az egyik boszorka.

- Badarság – hurrogta le boszorka társát egy másik boszorka – ez a varázsige csak a mesékben olvasható. Itt pedig egy valóságos homokóráról van szó.

- Úgy bizony – vélte egy harmadik boszorka – egy olyan varázsigt mondjon Pozdorja úr, amelyiknek ha-

talma van, akár egy jég-hegyben, akár a tenger leg-mélyebb pontján is.

A kulcsár mit sem törődött a morgolódo vendégekkel, elővette a „Varázslatok mindenfajta témára” című könyvét, és nyugodtan lapozgatta. A hetedik fejezetnél hosszasan időzött.

Hogy közben mi történt, egyik vendég sem vette észre a nagy hangzavarban, csak arra eszméltek, hogy a homokóra ott áll az asztalon. Épségben. S a homokszemek kifogástalanul peregettek, ahogyan azt a múltó idő megkövetelte.

A bálozók tapssal fejezték ki tetszésüket, s bizony nem fukarkodtak dicsérni Pozdorja úr találékonyságát. Ekkor a Jégtörő Boszorka odament a kulcsárhoz, s karját Pozdorja karjába öltötte. Nagyot dobbant erre Pozdorja úr szíve, de akkorát, hogy annak a gyűrűnek nem volt tovább maradása a kabátzsebben. Kikíváncsolt onnét.

Pozdorja úr nem is késlekedett. Kivette a zsebében lapuló dobozát, és szembe fordult a Jégtörő Boszorkával. A Jégtörő Boszorkát váratlanul érte a kulcsár viselkedése, azt hitte, hogy kedvese távozni szándékozik a bálteremből. Csalódottan nézett körül. Ekkor már senki sem táncolt, a zenészek sem muzsikáltak, hallgatott a zongora, a dob sem versenyzett már a cintányérral. Ám egyetlen vendég sem indult az ajtó felé. Minden szempár rájuk szegeződött.

- Kedvesem még nincs vége a bálnak, hiszen a homokórán még nem pergett le az utolsó homokszem – mondta a Jégtörő Boszorka.

- Pedig én arra várok.

- De kedvesem egy keringő még hátra van. Az a keringő benne van a boszorkabál táncrendjében.

Ha megengeded, ünnepélyesen átírom a táncrendet – mondta a kulcsár.

- Nem szeretnél velem keringőzni? Én már hónapok óta erre a táncra várok.

- Veled keringőzni maga a boldogság... de majd más-kor.

Ekkor már olyan nagy volt a csend, hogy tisztán lehetett hallani a homokszemek percegését, miközben mutatták a múltó időt. Mindaddig ez a csend uralta a bálozók gondolatait, mígnem a homokórát felügyelő boszorka sóhajtása végig nem hullámozott a termen: Még sohasem láttam ilyen szép párt! A seprűm a tét, hogy ma itt még leánykérésnek leszünk szem – és fültanúi!

- Látod kedvesem, mekkora felfordulást okozott a keringő elmaradása.

- Én nem látom semmi jelét a felfordulásnak. Szerintem a vendégek már azt latolgatják, hogy az esküvőnkre seprűvel vagy inkább hintóval érkezzenek-e.

- Kedvesem ezt a beszélgetést halasszuk holnapra.

- Amikor a homokórán leperreg az utolsó homokszem, már holnap lesz. Ám a holnap érkezése előtt...

- Csitt, kedvesem... majd holnap!

- Leszel a feleségem?

- Majd...

- Ne mondd tovább, hisz a válasz ott bujkál a szemedben.

- De kedvesem, mit fog szólni atyád, hogy engem viszel a kerekdombi kastélyba?

- A legszebb hintóját küldi érted.

A Jégtörő Boszorka nem kérte magát tovább, boldogan nyújtotta kezét kedvesének. Amikor a kulcsár felhúzta a Jégtörő Boszorka ujjára a gyűrűt, abban a szempillantásban pergett le az utolsó homokszem a homokórán. Ekkor a vendégboszorkák megköszönték a szíves vendéglátást, majd felpattantak a seprűikre, és hipp-hopp már el is tűntek. A Jégtörő Boszorka pedig, ahogy megígérte Borókának, csak egyet csettintett az ujjával és Gombolyag máris vidáman futkározott a teremben. Boróka mosolyogva ölelte át a Jégtörő Boszorkát.

- Te vagy a világ legjobb Boszorkája!

- Nem féltél Boróka, hogy esetleg a kedves kutyád örökké egér marad?

- Egy cseppet sem! Biztam benned! Hiszen megígérted, hogy a bál után nem lesz semmiféle cincogás, csak vakkantás.

Beszélgetésüket Pozdorja úr szakította félbe:

- Amint látom, Gombolyag már a réten szeretné kergetni a lepkeket. Boróka kis-

asszonnyal együtt. A király Fürgelábú paripája is nehezen tűri már odakinn a pányvát. Ezért azt javaslom, hogy induljunk a kastélyba – mondta Pozdorja úr.

A tavaszi napsugár melegének az lett a következménye, hogy olvadásnak indult a jéghegy, így történhetett meg, hogy az ajtajában egy kicsi, sekély állóvíz keletkezett.

A Jégtörő Boszorka és Boróka –karjában Gombolyaggal - egyszerre lépték át a tócsát. Őket a király követte, a sort Pozdorja úr zárta. Amikor kiléptek a szabad ég alá a hátuk mögött megdördült a föld, s abban a pillanatban eltűnt a Szurdok a jégheggyel együtt. Csak Kenderszakóca király kipányvázott lova várta nyugodtan a gazdáját, s közben, hogy éhét enyhítse békésen legelte a friss tavasz füvet.

Kenderszakóca királynak szándékába állt előrevágtatni Fürgelábú paripáján, hogy háza népe minél előbb értesüljön ama nagy eseményről, hogy vendégek érkeznek a kastélyba. Indulása előtt még odaszólt Pozdorja úrnak:

- Kedves kulcsárom, ha még nem álltál el abbeli szándékodtól, hogy megházasodj, most még van rá öt perced. Megteheted.
- Senki nem beszélt rá, magam döntöttem így. És, ha nem venné rossz néven felség, javaslom, hogy kövesse példámat.
- Hogy én megházasodjak?
- Gondolja meg király uram! Lesz rá ideje, még hosszú az út hazáig. A kastély szomszédságában van egy másik kastély is. Tudomásom van róla, hogy király uram sűrűn megfordul arrafelé. Fürgelábú paripá-

ján e kastély előtt szokott elvágtatni, s olyankor, ha hébe-hóba egy ablakra esik a tekintete, észrevehette volna, hogy valaki integet abból az ablakból. Sokan beszélnek, hogy e kastély úrnője, Angéla hercegekiszasszony arra vár, hogy Kenderszakóca király megkérje a kezét.

- Ezt is a varázskönyvből tanultad?
- De felség, a szerelmet nem könyvből tanulja az emberfia... De úgy látom, hogy türelmetlen a lova... meg aztán az öt perc is eltelt.

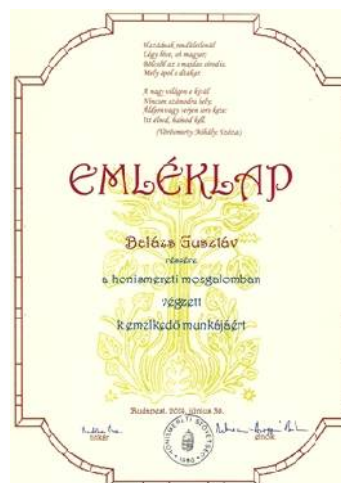
Ám a királynak hirtelenjében nem volt sürgős az indulás. Váratlanul olyan jókedve támadt, hogy madarat lehetett volna vele fogatni, de ezt mélyen titkolta. Ám e változást Pozdorja úr leolvasta királya arcáról, de ő is mélyen hallgatott róla.

XIX. Országos Ifjúsági Honismereti Akadémia

Zsámbok, az OIH Akadémia résztvevőit fogadta október 26-án, délután. A község valódi (települési) értéktárából tartott bemutatójával erősítette és biztatta a honismereti mozgalom iránt elkötelezett tagjait, vendégeit.



A rendezvény alkalmat adott arra is, hogy a bemutató végén a Honismereti Szövetség a honismereti mozgalomban kiemelkedő munkát végzett közreműködőit Emléklappal jutalmazza.



Családi ünnep

A Helytörténeti Baráti Társulat november 15-én tartotta hagyományos „Családi ünnep” című rendezvényét. A Művelődési Ház felújítása, valamint a közelmúlt választás eseményei okozta rendeződés következtében orgonakoncertre és az azt követő plébániai, baráti beszélgetésre szűkítette szokásos programját.



Az Orgonakoncert 15:00 órakor kezdődött templomunkban. Az orgonahangverseny előadója Benedek József kántor úr volt. A program és a műsor vezetését Balázs Gusztáv HBT elnök látta el.

MŰSOR:

1. Nicolas Wolleb /1979-/:
Praeludium in g-moll
2. Charles Augustin Collin /1865-1938/:
Elévation in D-dúr
3. Charles Augustin Collin/1865-1938/:
Offertorium
4. Alexandre Guilmant /1837-1911/:
Priére in Esz-dúr Op.17. No.2.
5. Gael Liardon /1973-/:
„13 Fugues dans le Style de Pachelbel”-ből
az 1. 3. 4. 5. fuga
6. G.Franklin Eddings /1933-2014/:
Lyric Prelude Based on music of Alexander Schreiner. /1901-1987/
7. Benedek József /1952-/:
F-dúr Pastoral /Franz Xaver Gruber:
Csendes éj dallamára/.

Benedek József kántor úr ezúttal XVIII – XX. századi-, részben kortárs zeneszerzők műveit a szokásos nagy sikerrel adta elő, amiért ezúton is köszönetünket fejezzük ki.

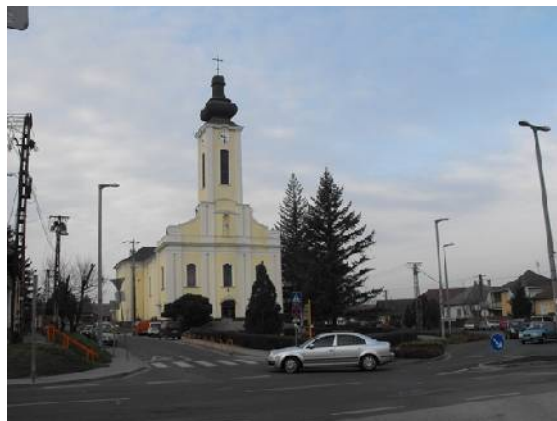


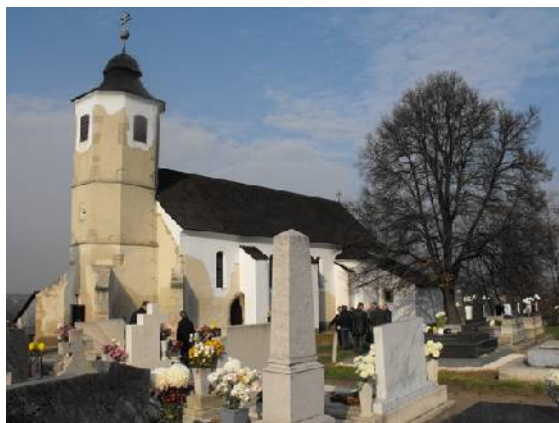
A Társulat a hangversenyt követően a plébánia „Apostolok szállása” közösségi termében fogadta a vendégeket. Gazda Boglárka a baráti beszélgetés előtt, Mécs László „Vadócba rózsát oltok, hogy szebb legyen a föld” című költeményét mondta el.

(Fotók: ifj. Balázs Gusztáv)

Betekintés Isaszeg értéktárába

Az isaszegi önkormányzat és Könczöl Gábor a „Csata Vendéglő és Panzió tulajdonosa valamint a GKRTE meghívására november 14-én betekintést nyerhettünk Isaszeg város turisztikai termékei kínálatába és helyi értéktárába. A konferencia helyszíne a vendéglő Baradlai terme volt, ahol az előadások elhangzottak illetve a kapcsolatos attrakciók, valamint helyi kézművesek munkái is bemutatásra kerültek.





A konferencia után meglátogattuk az „Öregtemplom”, és a felette kiépített Szent Márton templom-stáció magasba vezető emlékeit, amelyekről oly sok – hasonlóan a turisztikai ajánlásokhoz – gazdagította ismereteinket a Baghoz is kötődő és gazdagító Könczöl Gábor.

Meghívó!

VII. Galgaparti mesék

A Helytörténeti Baráti Társulat mesemondó versenye.

Helyszín: Dózsa György Művelődési Ház. 2191 Bag, Petőfi tér 1/A.

Időpont: 2015. április 11

Előadói kategóriák: A.) Alsó tagozat

B.) Felső tagozat

2015. április 04-ig várjuk a résztvevők jelentkezését.

Program:

9:30-10:00 Vendégvárás, regisztráció

10:00-tól Verseny

Tervezett eredményhirdetés: 13:00

Elérhetőség: 2191 Bag, Malom u. 14.

Telefon: 06-28-408-369 Mobil: +36-30-314-2492,

[E-mail: b.gusztav@freemail.hu](mailto:b.gusztav@freemail.hu)

Versenyzőinket, hozzátartozóikat, vendégeinket szeretettel várjuk!

Balázs Gusztáv s.k.

HBT elnöke

***Egres* TÁJÉKOZTATÓ**

megjelenik negyedévenként, kéziratként • kiadja a **Helytörténeti Baráti Társulat** • 2191 Bag, Malom út 14.
Tel: 06-28 / 408-369 • Mobil: 06-30/ 314-2492 • adószám: 19181943-1-13 • számlaszám: OTP 11742166-20101701-00000000
Honlap: hbtbag.hu • e-mail: b.gusztav@freemail.hu • elnök: id. Balázs Gusztáv • tördelés: Fehér Viktor



Áldott Karácsonyi Ünnepeket és Boldog Újévet Kívánunk!
Helytörténeti Baráti Társulat.